

Németh László:
Kan(ha)
 kerámia
 20x30x32 cm

Feledy Balázs

Identitás – a művészethez

Benyomások a 2007. évi Balaton Tárlatról

A nagyszabású kollektív tárlatoknak igen régóta nagy szerepe van az európai képzőművészet történetében, de így van ez a magyarországi kiállítás-történelemben is. A második világháború előtti és utáni kulturális politika megegyezik például abban, hogy mindkét időszak kedvelte a monstre, nagy tárlatokat, vagy évszakhoz vagy évhez kötve ezeket, nem is beszélve a történelmi, politikai jubileumokról. A fővárosban ezek helyszíne a Műcsarnok volt, mely a múlt század húszas, harmincas éveiben egy-egy esztendőben több csoportos kiállítást is rendezett. A háború után alakultak ki a nagy nemzetközi tárlatok, melyeknek az első években mintaadó kultúrpolitikai szerepük is volt. Aztán változtak az idők, s a rendszerváltást követően a Fővárosból eltűntek a nagyszabású, állami háttérű tárlatok. A Műcsarnok mindenkor vezetői immár nem tekintik feladatuknak az évenkénti „nagy felvonulások” megrendezését. Egy-

egy ilyen kiállítás mellett nem tudnak érveket felhozni, csak ellene, s nem jelent mellette szóló érvet egy széles szakmai kíváncsóság sem. Maradtak tehát a vidék fővárosai, melyek egy része folytatta szakmai alapú országos kiállításait (Miskolc, Győr - grafika, Szeged - festészet, Pécs- kisplasztika, kerámia, Salgótarján - rajz stb.). Mások például jelentős nyári tárlatok szervezésébe fogtak vagy folytatták a korábbiakat (Szolnok, Debrecen, Békéscsaba). Ám mindenütt tapasztalni, hogy ezek szervezése egyre több nehézségbe ütközik, pusztán különböző önkormányzati forrásokból nehéz megrendezni egy ilyen kiállítást, támogatót találni pedig igen ritkán lehet az ilyen programokra.

Éppen e körülmények miatt is fontos és sajátos a helye a Balatonalmádiban immár folyamatosan megrendezett nyári Balaton Tárlatoknak, mely kezdeményezés a rendszerváltozást követően indult, s ez év nyarán, biennálészerű rendezési elveinek megfelelően immár a kilencedik alkalommal volt látogatható. Embert próbáló munka egy ilyen közel száz művész munkáiból álló kiállítást megszervezni, megrendezni (előbb a kiállítókat kiválogatni a pályázók közül), katalógust kiadni, ám az eredmény – ha nem is mindenben, de – a megszállott szervezőket igazolja. Mert ebben a különös atmoszférájú kiállítóteremben, melyet igazi kiállító teremnek nehezen lehet nevezni, ám jó hangulatú térnek mindenképpen, ambivalens érzései támadhattak az érdeklődő látogatóknak. Ugyanis Balaton Tárlat a kiállítás összefoglaló

címe, ám a jellemzően balatoninak tartott vagy tartható képek többsége a gyengébb minőségű munkák közé tartozott, s Identitás volt a kiállítás mottója, s az ebből következő azonosságot, azonosság tudatot így – a jobb művekben – inkább emberi, filozófiai, művészi problémákkal összefüggésben érezhettük, s nem a Balatonnal kapcsolatban, de valószínűleg ez tudatosan történt így.

Eképpen újra érzékelhető volt a tárlat sorozat kezdete óta mindig jelenlévő dilemma: legyen-e döntő a Balaton látványa a kiállított művek esetében vagy törekedjen-e a kiállítás – természetesen a felelős zsűri segítségével – arra, hogy a Balaton csak sajátos áttételezettséggel lengje át a kiállítást? Természetesen e sorok írója is azon az állásponton van, hogy nem a közvetlen leképezés a cél, hanem valóban a kiállítók sajátos, személyes viszonya például - de nem feltétlenül - a Balatonhoz vagy, hogy mit indukál ez a talányos és csodálatos természeti kincsünk a XXI. század képzőművészenek. A 2007-es kiállításon mindkét véglettel találkoztunk. Láthattunk szimpla Balaton-ábrázolásokat, de láthattunk olyan műveket is, melyek bárhol, bármilyen más célú kiállításon is megállták volna a helyüket. Ám mégis, ezen második műcsoportban találkozhattunk az igényesebb munkákkal. Láthatóan a kiállítási anyagot válogató és a díjakat odaítélő zsűri is így vélekedett.

A közel száz művészből természetesen – mint minden ilyen több műfajú tárlaton – a festészeti anyag volt a meghatározó, de a nagyságrendileg kisebb grafikai (rajzi), szobrászi (kispasztikai), iparművészeti (kerámia, textil, üveg) kollektív nem csak változatosabbá tette a látványt, de több esetben felvillanyozta az érdeklődő látogatót.

Váli Dezső: A /4/39 - olaj, vászon 60x60 cm

Belépéskor jó érzéssel tekinthettünk végig egy olyan válogatáson, mely Időtlen értékeink címen jeles, már elhunyt mesterekre emlékezett egy-egy kép erejéig. Koncepció e mögött a válogatás mögött nem nagyon lehetett, de az esetlegesség öröme megcsapta a nézőt Patay László, Bartha László, Csók István vagy Ágh Ajkelin Lajos munkája láttán. Bár bizonyosan nem kell figyelmeztetést adni e jeles jubileumra akár az ország nyugati fertályán, de mégis jelezzük: 2008 Bartha László születési centenáriuma (egyben halála 10. évfordulója), reméljük látjuk életműve javát, miként a Balaton Tárlaton 1958-as Téli Balaton-ja ismét reveláció erejével hat.

A festészeti kollektívban talán a legerősebb egy lírai, költőiséggel telt vonulat, ahol nem is annyira egyfajta stílus eszmény, hanem a megvalósítás mikéntje kapcsolt ívet a kiállítók közé. Kiemelkedett ezek közül az immár évek óta tudatos programszerűséggel dolgozó Ásztai Csaba két képe, melyek hihetetlen finomságokkal állították elénk pl. az időtlenséget (ez egyik képének címe). Ám jeles festői értékek voltak érzékelhetők Ágh Edit, Árvay Zolta vagy Zöld Anikó képein, Karsch Manfréd monokrómitásában és szintén az immár több éve tartó tudatos szakmaiság érezhető Batai Sándor papír munkáján. E vonulathoz kapcsolható egy-két igényes akvarell, Büki Attila, Dobos Lajos vagy a jó periódusban lévő Ikafalvi Farkas Béla munkája. Ha nem is szemben állnak, de jótékonyan egészítik ki a látványt az expresszívabb festők, mint Kádár János Miklós, Kiss Győző, Lőrincze Miklós, Nagy Előd vagy a találó címet képének adó (Identitászavar) Kovács Johanna szuggesztív munkája. S ez a mű vezethet át a tárlaton meglehetősen kevés ironikus mű irányába, melyek közül kiemelkedett

Kovács Endre: A művész fiatalkori portréja - fotó 40x40 cm

Veszeli Lajos:
Megkopott etűdök
 vegyes, fa, olaj
 23x83 cm

Györgydeák György munkája (jelentős egyéni kiállítása volt látható a nyáron a balatonfüredi Kerek Templom galériájában!). Felfedezés Ruczek Zsófi eleven és kreatív anyag használata és ezzel együttes protestálása. Más módon és más magatartásmódon, de Kéri Mihály sem tagadja meg önmagát, egy identitást központba helyező tárlaton A magyarok kivonulása című képével.

A kiállítás filozofisztikus festői egy-egy bensőséges, jellemzően vizuális gondolatisággal képviselnek erős vonulatot, mint Kovács Albert, Kovács Péter Balázs vagy Váli Dezső. Sajátos realitáival ide köthető Halász András profán munkája., s mintegy ennek ellentételeként Marosfalvi Antal szimbolisztikus képe. Lehetőségeket hordoz magában Farkas István festészete, de e helyről is üzenjük, hogy ez a név egyszer s mindenkorra foglalt a magyar festészet történetében, úgy hogy valamilyen megkülönböztető jelzés alkalmazása hamarosan indokolt. A megújulást jelzi Veszeli Lajos mű együttese, amely részben történelmi elmélyültségével, részben az enyészet határán álló motívumok festészetté emelésével kelt jó benyomást.

A Balaton élményéhez, látványához kapcsolódó művészek, munkák közül figyelemreméltó Balogh Ervin és Vágfalvi Ottó frissessége, ám rutinművekként állnak előttünk Fülöp Lajos, Nagy Kálmán, Szöllösi Máté és sajnos mások képei. Igényes pasztelleket mutat be Bodnár Imre és Szőke György, puritán rajziségével, ám elevenségével tűnik ki Szilvási Nándor, értékekkel teli Csabai Tibor színes vasmaratása, Sipos István mezzotintoja.

Jó helyre került a zsűri plasztikai díja Balás Eszter szobrászi kollekciója kapcsán. Identitásra utaló fej plasztikája feszültségeket, hasadtságokat jelez, villódzó szobrászi nyelvezetben. Örömmel láttuk Veszeli Jelena

dinamikus, rendkívül igényes plasztikáit, Diénes Attila világos, Lugossy László sötét, sajátos nyugalommal teli munkáit.

Az iparművészeti kollekcióban kitűnt Németh János agyagmázás samott Agár-ja erőteljességével, személyességével, Németh László jelképszerűséget és natúrát egyaránt magában foglaló kerámia plasztikájával. Dárday Nikolett üvegmunkája dekorativitásával, emelkedettségével magas esztétikumot hordoz, miként egyszerűségével tűnik ki Kiss Miklós munkája.

Egy ilyen sűrű szövetű kiállításon nem biztos, hogy szükségesek a fotográfiák bemutatása is, lehet, hogy e művészeti ág műveinek kiállítása hatékonyabb és elevenebb egy önálló tárlat keretében. Ez évben is azonban lehetett látni értékes munkákat (Kovács Endre, Maczky László, Milos József).

A kiállításához jól tájékoztató katalógus is készült, melyben a művészek munkái mellett egy-egy vallomás is olvasható, mely – saját maguk vagy mások megfogalmazásában – kifejezi identitásról vallott nézeteiket. A katalógustervezés, a kiállítás rendezés már-már heroikus feladatával ebben az évben is Veszeli Lajos küzdött meg. Most is sikerrel. A kiállítás nyitását ez évben is nagy érdeklődés kísérte, s Balatonalmádiban a nyárvége igényes látónivalójává vált ez a sokgyökerű esemény. Világossá válhatott számunkra, hogy az alkotók leginkább művészeti identitásukat szerették volna kifejezni, s erre a 2007. évi Balaton Tárlat alkalmas volt, bizonyítva, hogy nem járt le az ilyesfajta kollektív kiállítások ideje. Az egyenetlenségekkel együtt, mely szükségszerű velejárója egy „százművész” kiállításnak, elevenen emelkednek ki a jó művek kvalitásai. Izgalmas feladat észrevenni őket.